

ZWIERZĘTA JAKO SKŁADNIK PRODUKTU TURYSTYCZNEGO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Anna Sammel

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Streszczenie. Turystyka wiejska w województwie zachodniopomorskim ma znaczącą pozycję na rynku usług turystycznych. Wiele obiektów ma wysoki standard potwierdzony kategoryzacją dokonaną przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”. Wypoczynek na obszarach wiejskich to jednak nie tylko nocleg i wyżywienie, ale również coraz ciekawszy produkt turystyczny. Tworzony jest on w oparciu na walorach naturalnych i kulturowych województwa. Znaczącą rolę mogą mieć także zasoby gospodarstw świadczących usługi turystyczne. Z tego też względu głównym celem badań była ocena roli zwierząt w kreowaniu produktu turystyki wiejskiej w województwie zachodniopomorskim.

Słowa kluczowe: agroturystyka, turystyka wiejska, zwierzęta

WSTĘP

Turystyka zrównoważona, przyjazna terenom recepcji turystycznej, ich stałym mieszkańcom i turystom, staje się coraz popularniejszą formą wypoczynku w wielu krajach świata. Rozwija się również w Polsce. Nie dotyczy to jednak w równomiernym stopniu całego jej terytorium, a jedynie tych regionów, które mają korzystne warunki do jej funkcjonowania. Jednym z takich terenów jest województwo zachodniopomorskie [Stankiewicz 2008], które ma zróżnicowane walory naturalne, atrakcyjne dla potencjalnego turysty [Sammel 2010 a]. Turystyka zrównoważona rozwija się na tym terenie w różnych formach, wykorzystując przede wszystkim rynki niszowe [Zaręba 2006]. Popularną jej odmianą jest turystyka wiejska, funkcjonująca również w innych województwach, bowiem już w 2007 roku liczbę tego typu obiektów w Polsce szacowano na około 24 tys. [Jachowicz i Legienis 2007]. Od wielu lat ma ona również znaczącą pozycję na rynku usług turystycznych w województwie zachodniopomorskim, pomimo tego że tradycje związane z wypoczynkiem na wsi nie są na tym terenie tak zakorzenione jak w innych regionach

Adres do korespondencji – Corresponding author: dr Anna Sammel, Katedra Hodowli Ptaków Użytkowych i Ozdobnych, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, ul. Doktora Judyma 20, 71-466 Szczecin, e-mail: anna.sammel@zut.edu.pl

Polski. Świadczy o tym m.in. systematycznie zwiększająca się liczba gospodarstw prowadzących tego typu działalność [Sammel 2008] oraz wysoki standard wielu obiektów potwierdzony kategoryzacją dokonaną przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”. Wypoczynek na obszarach wiejskich to jednak nie tylko nocleg i wyżywienie, ale również coraz ciekawszy produkt turystyczny. Tworzony jest on w oparciu na walorach naturalnych i kulturowych województwa. Znaczącą rolę odgrywają także zasoby gospodarstw świadczących usługi turystyczne. Dotyczy to szczególnie zwierząt gospodarskich, których rolą jaką pełnią w rozwoju i kształtowaniu oferty agroturystycznej jest powszechnie znana [Kurczewski 2007] i może warunkować wybór miejsca wypoczynku przez potencjalnego turystę. Z tego też względu głównym celem badań była próba oceny roli zwierząt w kreowaniu produktu turystyki wiejskiej w województwie zachodniopomorskim.

MATERIAŁ I METODY

W celu realizacji zadania badawczego wykorzystano wtórne materiały źródłowe, przeprowadzając analizę wydawnictw i stron internetowych (korzystano z wyszukiwarki Google) dotyczących turystyki wiejskiej i agroturystyki w województwie zachodniopomorskim. Korzystano głównie z Internetu, ponieważ wzrastająca konkurencyjność gospodarstw zmusza ich właścicieli do podejmowania profesjonalnych działań marketingowych. Coraz więcej gospodarstw posiada własne strony internetowe. Potwierdziły to badania własne autora, prowadzone w latach 2001–2003 oraz w 2009 roku [Sammel 2010 b]. Reklama w Internecie staje się koniecznością, ponieważ już ponad 60% użytkowników sieci planujących wyjazd wskazuje Internet jako główne źródło informacji [Raport Turystyka wśród internautów].

Badania prowadzone były przez dwa miesiące (kwiecień, maj) 2010 roku, przed sezonem turystycznym, gdy najczęściej wydawane są nowe wydawnictwa reklamowe i uaktualnia się strony internetowe obiektów świadczących usługi turystyczne na obszarach wiejskich. Dla potrzeb niniejszej publikacji turystykę wiejską potraktowano jako nadrzędne znaczeniowo pojęcie, nie wyodrębniając z niej do oddzielnej analizy gospodarstw agroturystycznych. Wynikało to z faktu, iż mając dostępne oferty nie można było w większości przypadków jednoznacznie stwierdzić bez dodatkowych badań, np. ankietowych lub terenowych, jakiego typu jest to obiekt lub jaki kierunek produkcji jest przez jego właścicieli prowadzony.

WYNIKI I DYSKUSJA

Spośród dostępnej na rynku oferty 801 gospodarstw świadczących usługi turystyczne na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 199 umieszczono informacje o posiadaniu zwierząt gospodarskich (22,1% w podregionie szczecińskim, 52,3% w podregionie koszalińskim, 25,6% w podregionie stargardzkim). Liczebność obiektów w poszczególnych powiatach przedstawiono w tab. 1 oraz na rys. 1. Analizując uzyskane

wyniki stwierdzono, że najwięcej ofert dotyczących utrzymywania zwierząt w gospodarstwach jest w powiatach: drawskim, koszalińskim, sławieńskim, gryfickim oraz kamieńskim, co stanowi 56,2% ich ogółu. Powiaty te zlokalizowane są w obrębie terenów, które posiadają walory naturalne atrakcyjne dla rozwoju turystyki i od wielu lat są dobrze zagospodarowane dla potrzeb ruchu turystycznego. Należałoby sądzić, że duża konkurencyjność licznych obiektów zbiorowego zakwaterowania na tym terenie wymusza na właścicielach gospodarstw wprowadzanie do swojej oferty ciekawego produktu turystycznego, którego istotnym lub głównym elementem są zwierzęta gospodarskie.

Tabela 1. Liczba obiektów turystyki wiejskiej w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2010 roku

Table 1. Number of objects of rural tourism in administrative districts of Zachodniopomorskie Province in 2010 year

Powiaty Administrative districts	Liczba gmin Number of community	Liczba obiektów Number of objects		Obiekty utrzymujące zwierzęta Objects provide for animals	
		ogółem total	% ogółu obiektów % of total objects	ogółem total	% ogółu obiektów utrzymujących zwierzęta % of total objects provide for animals
Białogardzki	4	5	0,6	1	0,5
Choszczeński	6	42	5,2	12	6,0
Drawski	6	105	13,1	24	12,1
Goleniowski	6	16	2,0	5	2,5
Gryficki	6	38	4,7	20	10,1
Gryfiński	9	19	2,4	6	3,0
Kamieński	6	58	7,2	21	10,6
Kołobrzeski	7	34	4,3	7	3,5
Koszaliński (z Koszalinem)	9	103	12,9	24	12,1
Łobeski	5	28	3,5	8	4,0
Myśliborski	5	11	1,4	5	2,5
Policki	4	18	2,2	6	3,0
Pyrzycki	6	3	0,4	–	0
Sławieński	6	170	21,2	23	11,6
Stargardzki	10	28	3,5	6	3,0
Szczecinecki	6	61	7,6	15	7,5
Szczecin*	1	1	0,1	–	0
Świdwiński	6	19	2,4	5	2,5
Świnoujście*	1	7	0,9	1	0,5
Wałecki	5	35	4,4	10	5,0
Ogółem – Total	114	801	100	199	100

* – miasto na prawach powiatu – city on rights of administrative district.

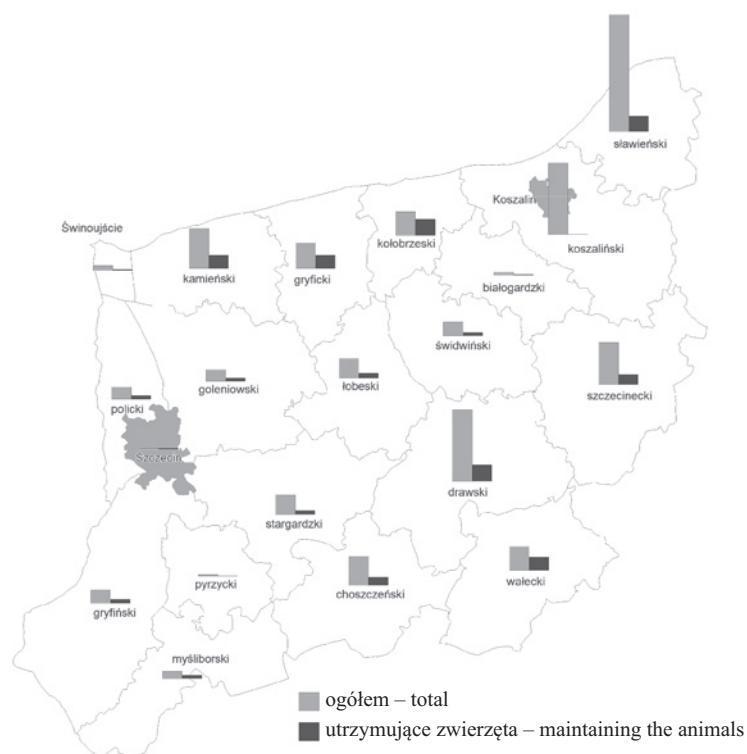
Liczebność gospodarstw utrzymujących zwierzęta w pozostałych powiatach jest mniejsza (tab. 1) i wynosi od 0 do 15. Jak wynika z uzyskanych informacji, w gospodarstwach zachodniopomorskich utrzymywane są różnorodne gatunki zwierząt (rys. 2). Najliczniejsza oferta obejmuje obiekty utrzymujące konie (78 ofert), ptaki (60 ofert, które zawierają informacje o drobiu wodnym i grzebiącym (również ozdobnym), strusiach, pawiach, bażantach oraz gołębiach), ryby (44 oferty dotyczące zarówno typowych gospodarstw rybackich, jak również gospodarstw na których terenie znajdują się niewielkie zarybione stawy będące swoistą atrakcją przygotowaną dla turystów), kozy (18 ofert) oraz pszczoły, których produkty w postaci miodu oferuje do sprzedaży 21 gospodarstw. Mniej licznie reprezentowane są w ofertach pozostałe gatunki zwierząt gospodarskich, takie jak: bydło (11 ofert), świnki wietnamskie (3 oferty), króliki (2 oferty), lamy (2 oferty), osły (2 oferty), owce (2 oferty dotyczą utrzymywania zwierząt, natomiast w dwóch dodatkowych gospodarstwach oferowana jest w formie posiłków jagnięcina jako specjalność obiektu, w związku z czym można domniemać, że również na ich terenie utrzymywany jest ten gatunek zwierząt). Daniele, szynszyle i szopy pracje spotykamy w pojedynczych ofertach. W ofertach nie ma informacji np. o utrzymywaniu innych niż świnki wietnamskie rasach trzody chlewnej. Niewiele jest także informacji dotyczących bydła (zaledwie 11), chociaż wiadomo, na podstawie wcześniejszych badań terenowych [Sammel i Dańczak 2007], że nadal prowadzony jest ich chów. Należałoby sądzić, że właściciele tych gatunków zwierząt nie dostrzegają w pełni ich atrakcyjności dla prowadzonej przez nich działalności. Dominująca liczba ofert gospodarstw utrzymujących konie w województwie zachodniopomorskim wynika zapewne z możliwości wykorzystania tych zwierząt dla potrzeb turystów: od nauki jazdy z instruktorem, jazdę wierzchem, przejażdżki bryczką po hipoterapię. Podobnie jest w innych regionach Polski i Europy, gdzie turystyka i rekreacja konna należą do dynamicznie rozwijających się dziedzin aktywności ruchowej, mających pozytywny wpływ na organizm i psychikę człowieka [Kurek i Szmytkę 2003].

Utrzymywanie ptaków w gospodarstwach turystycznych ma zapewne przede wszystkim aspekt użytkowy i estetyczny [Pudyszak i Mróz 2002]. Coraz częściej przyczynia się również do tworzenia ciekawego produktu turystycznego [Pudyszak i in. 2002] również w województwie zachodniopomorskim, jak np. degustacja potraw przygotowanych na bazie jaj bażancich i strusich czy zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem wiadomości dotyczących ptaków (Gospodarstwo „Oaza u strusia”, Prosino, gmina Czaplunek, powiat drawski).

Wśród analizowanych ofert można wyodrębnić takie, które informują o jednym lub kilku różnych gatunkach zwierząt [Sammel i Dańczak 2007] z dokładnym ich omówieniem. Można spotkać również oferty mało precyzyjne typu „w gospodarstwie utrzymywane są zwierzęta gospodarskie”, ale na podstawie których trudno jest jednoznacznie określić jakie gatunki autor oferty ma na myśli. Dodatkową wskazówką dla potencjalnych turystów odnośnie utrzymywania zwierząt mogą być również nazwy obiektów świadczący usługi turystyczne, np. ranczo, które występuje wśród ofert 11 razy, Koński kierat itp.

Prowadzone w latach 2001–2003 badania wykazały, że w gospodarstwach agroturystycznych w województwie zachodniopomorskim utrzymywane były różnorodne gatunki zwierząt gospodarskich, ale ich pogłowie zmalało w stosunku do deklarowanego przez respondentów stanu poprzedzającego rozpoczęcie tego typu działalności. Jednocześnie

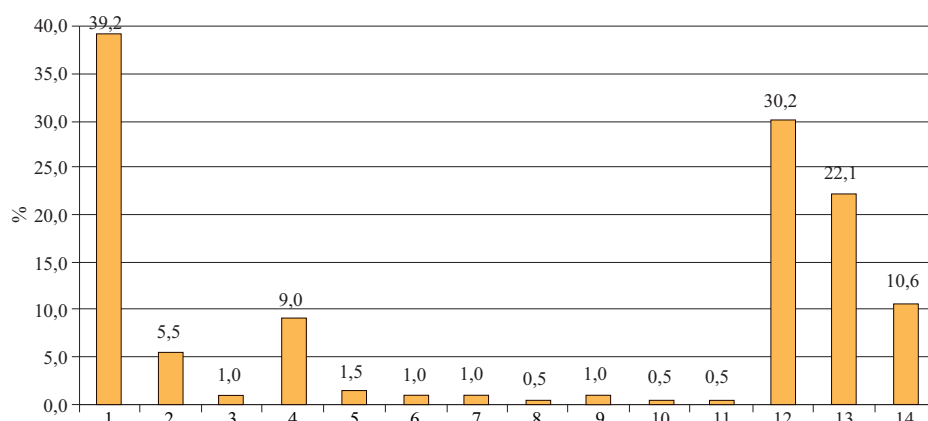
właściciele wielu gospodarstw agroturystycznych zamierzali wprowadzić w przyszłości różne gatunki zwierząt. Dotyczyło to głównie koni, kóz oraz ptaków. Najczęściej wymienianym motywem podjęcia takiej decyzji miało być podniesienie atrakcyjności gospodarstwa, rekreacja, potrzeby konsumpcyjne, względy estetyczne właścicieli oraz rehabilitacja [Sammel i Dańczak 2007]. Uzyskane w 2010 roku wyniki pozwalają stwierdzić, że zamierzenia wielu rolników zostały zrealizowane i zwierzęta mają znaczącą rolę w kreowaniu produktu turystyki wiejskiej w województwie zachodniopomorskim.

Rys. 1. Obiekty turystyki wiejskiej w województwie zachodniopomorskim
Fig. 1. Objects of rural tourism in Zachodniopomorskie Province

Zwierzęta utrzymywane w gospodarstwach umożliwiają turystom bezpośredni z nimi kontakt (turystyka kwalifikowana (jeździectwo), rekreacja (przejażdżki bryczką), hipoterapia, uczestniczenie w pracach gospodarskich (zbieranie jajek, dojenie krów i kóz, karmienie zwierząt), łowienie ryb, możliwość poznania wybranych gatunków zwierząt lub pośredni (zakup pozyskiwanych z nich lub od nich produktów, konsumpcja posiłków, nauka gotowania itp.)). Obserwuje się również współpracę między wieloma gospodarstwami, co przejawia się np. w informowaniu potencjalnych turystów o możliwości nabywania różnorodnych produktów pochodzenia zwierzęcego czy kontaktu ze zwierzętami w innych obiektach funkcjonujących w okolicy (dotyczy to przede wszystkim jazdy konnej).

Szczególnie atrakcyjne dla turystów są obiekty zlokalizowane w pobliżu większych ośrodków miejskich ze względu na dostępność komunikacyjną oraz możliwość odwiedzania gospodarstw częściej, ale w formie pobytów jednodniowych: w okolicach Szczecina: Brzózki (gmina nowe Warpno), Smetowice (gmina Kołbaskowo), w okolicach Koszalina: Dąbrowa (gmina Sianów), w Świnoujściu (gospodarstwo „Wyspa skarbów”). Dostępna oferta adresowana jest do zróżnicowanych wiekowo i liczebnie grup. Jej odbiorcami mogą być turyści indywidualni, rodziny oraz grupy zorganizowane. Coraz częściej przygotowywane są specjalistyczne pakiety skierowane do szkół i przedszkoli. Ciekawą ofertę adresowaną głównie do dzieci prezentuje gospodarstwo edukacyjne „Zwierzęta duże i małe” (Dąbrowa, gmina Sianów, wieś tematyczna „Wioska zdrowego życia”). Kontakt ze zwierzętami ma bowiem nie tylko aspekt poznawczy (poznawanie nowych gatunków) i użytkowy, ale przede wszystkim zbliża człowieka do świata ożywionego w sposób bezpośredni (możliwość dotykania zwierząt o łagodnym usposobieniu, np. oswojone kozy, króliki), lub pośredni gdy obcowanie ze zwierzętami ze względów bezpieczeństwa wymaga zachowania dystansu (np. strusie lub emu). Kontakt ze zwierzętami odpręża także psychicznie i pozytywnie kształtuje osobowość, zwłaszcza dzieci [Młynarczyk 2002], czego mogą doświadczać osoby odwiedzające gospodarstwa turystyczne. Zagadnieniom roli zwierząt w turystyce wiejskiej poświęcona była również m.in. Konferencja Agroturystyczna „Zwierzęta i goście w agroturystyce – kształtowanie wzajemnych relacji”, POLAGRA FARM, Poznań 2005.

1 – konie – horses; 2 – bydło – cattle; 3 – owce – sheeps; 4 – kozy – goats; 5 – świnie wietnamskie – vietnamese pigs; 6 – osły – donkeys; 7 – lamy – llamas; 8 – daniele – fallow deer; 9 – króliki – rabbits; 10 – szynszyle – chinchillas; 11 – szopy – raccoons; 12 – ptaki – birds; 13 – ryby – fish; 14 – pszczoły – bee.

Rys. 2. Procent gospodarstw utrzymujących dany gatunek zwierząt

Fig. 2. The percentage of farms provide for specific the animals species

Zwierzęta w turystyce wiejskiej to również aspekt estetyczny, bowiem ich piękno bywa dla wielu osób źródłem inspiracji twórczej. W gospodarstwie „Karczma jak malowanie” (gmina Kalisz Pomorski), oprócz jazdy konnej, turyści mogą uczestniczyć w plenerach malarskich. Podobny produkt oferuje gospodarstwo zrzeszone w stowarzyszeniu promującym wypoczynek

w obiektach ekoagroturystycznych ECEAT Poland (Rzystnowo, gmina Przybiernów). Wśród ofert turystyki wiejskiej w województwie zachodniopomorskim występują również takie, które dotyczą zwierząt dziko żyjących, które można obserwować w pobliżu gospodarstwa (przeloty ptaków, ssaki objęte ochroną gatunkową – np. żubry w okolicach Mirosławca).

PODSUMOWANIE

Zwierzęta w gospodarstwach świadczących usługi turystyczne na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego są istotnym elementem produktu turystycznego, który przyczynia się do rozwoju turystyki w regionie [Strategia rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 roku, 2006]. Świadczą o tym również informacje zawarte w ofertach umieszczanych w wydawnictwach reklamowych oraz na stronach internetowych obiektów. Zwierzęta utrzymywane są w przyjaznych dla nich warunkach, często w nowych lub wyremontowanych obiektach. Umożliwiony jest bezpośredni kontakt turystów ze zwierzętami, co w przypadku naruszenia ich dobrostanu choćby w postaci nieodpowiednich warunków utrzymania, złej kondycji czy okrucieństwa uniemożliwiłoby prowadzenie dalszej tego typu działalności. W obecnych czasach opinia publiczna jest bowiem szczególnie wrażliwa na tego typu sytuacje. Należy mieć nadzieję, że te gospodarstwa, które posiadają zwierzęta, nadal będą je utrzymywać i rozszerzać swoją ofertę, dostosowując do potrzeb rynku. Prezentowane oferty powinny być jednak pełniejsze i systematycznie uaktualniane (liczba utrzymywanych gatunków, forma w jakiej goście odwiedzający gospodarstwo mają umożliwiony kontakt ze zwierzętami itp.). Należałoby również promować w szczególny sposób rodzime rasy zwierząt poprzez tworzenie gospodarstw edukacyjnych, w których prowadzi się zajęcia dydaktyczne dla różnych wiekowo grup odbiorców. Ciekawą propozycją na ożywienie gospodarcze regionu mogą być również wioski tematyczne wykorzystujące jako produkt zwierzęta (tak, jak zorganizowano to już w innych regionach Polski i Europy np. Kraina żubra (pięć powiatów Polski wschodniej), Dolina Karpia (ziemia oświęcimsko-zatorska), Bociania wioska (Żywkowo), Bacówki na oscypkowym szlaku (Podhale), Wioska owcza (Vasles – Francja). Innym rozwiązaniem mogą być szlaki tematyczne i turystyczne utworzone w obrębie obszarów wiejskich, jak np. tzw. droga mleczna „Melkhuske” w regionie Ostfrieslad (połnocno-zachodnie Niemcy), gdzie powstała przy trasach rowerowych sieć barów wiejskich oferujących napoje bazujące na mleku i jego przetworach [Jaszczak 2009]. Również miód może być ważnym składnikiem produktu turystycznego, co znajduje potwierdzenie w coraz powszechniej dostępnych na rynku tzw. miodach drahimskich. Należałoby również zwiększyć zainteresowanie mieszkańców województwa zachodniopomorskiego innymi produktami pochodzenia zwierzęcego z naszego regionu [Kondratowicz-Pozorska 2005], które mogłyby nabywać w gospodarstwach świadczących usługi turystyczne na obszarach wiejskich.

Ze względu na wyjątkowe walory naturalne i występowanie na terenie województwa wielu gatunków ptaków można również promować inną formę turystyki alternatywnej z wykorzystaniem bazy noclegowej gospodarstw, jakim jest birdwatching, bardzo popularny w wielu krajach Europy i w Stanach Zjednoczonych.

PIŚMIENNICTWO

- Jachowicz A., Legienis H., 2007. Zasoby bazy noclegowej indywidualnego zakwaterowania w Polsce w 2007 roku. Instytut Turystyki, Warszawa.
- Jaszcak A., 2009. „Melkhuske” – droga mleczna? O produkcji regionalnym w regionie Ostfriesland [w: Marka wiejskiego produktu turystycznego]. P. Palich (red.), Wydaw. Akademii Morskiej w Gdyni, Gdynia, 336–340.
- Kondratowicz-Pozorska J., 2005. Preferencje konsumentów dotyczące wybranych produktów spożywczych pochodzących z województwa zachodniopomorskiego. Pr. Nauk. 28, SGGW, Warszawa, 213–224.
- Kurczewski R., 2007. Edukacja zoologiczna w agroturystyce [w: Turystyka wiejska a edukacja, różne poziomy, różne wymiary]. J. Sikora (red.), Wydaw. AR Pozn., 252–259.
- Kurek A., Szmytke R., 2003. Turystyka aktywna i specjalistyczna [w: Turystyka i rekreacja oraz turystyka specjalistyczna]. T. Burzyński, M. Łabaj, (red.). Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 121–151.
- Młynarczyk K., 2002. Agroturystyka. Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, 168–169.
- Pudyszak K., Mróz E., 2002. Charakterystyka wybranych ras kur przydatnych do chowu w gospodarstwach agroturystycznych [w: Agroturystyka w teorii i praktyce]. K. Młynarczyk, M. Marks, (red.). Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, 197–201.
- Pudyszak K., Mróz E., Michalak K., 2002. Charakterystyka wybranych gatunków ptaków przydatnych do chowu w gospodarstwach agroturystycznych [w: Agroturystyka w teorii i praktyce] K. Młynarczyk, M. Marks (red.). Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, 192–196.
- Raport Turystyka wśród internautów. www.gemius.pl/pl/aktualnosci/2008-01-21/0 (stan na dzień 21.01.2008 r.).
- Sammel A., Dańczak A., 2007. Dobrostan zwierząt w gospodarstwach agroturystycznych w województwie zachodniopomorskim. Folia Univ. Agric. Stetin., Ser. Agric., Aliment., Pisc. Zootech. 255 (2), 109–118.
- Sammel A., 2008. Stan rozwoju turystyki wiejskiej w województwie zachodniopomorskim w 2008 roku [w: Ekonomiczne i społeczne aspekty rozwoju turystyki wiejskiej]. I. Sikorska-Wolak (red.). Wydaw. SGGW, Warszawa, 57–69.
- Sammel A. 2010 a. Turystyka na obszarach przyrodniczo cennych województwa zachodniopomorskiego [w: Turystyka na obszarach przyrodniczo cennych]. M. Jalinik (red.). Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok, 299–317.
- Sammel A. 2010 b. Znaczenie Internetu w rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki w województwie zachodniopomorskim. Zesz. Nauk. Uniw. Szczec. 591. Ekon. Probl. Usług 53, 563–571.
- Stankiewicz B., 2008. Atrakcyjność województwa zachodniopomorskiego – uwarunkowania i kierunki zmian [w: Potencjał turystyczny w regionach]. I. Sikorska-Wolak (red.). Wydaw. SGGW, Warszawa, 85–95.
- Strategia rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 roku, 2006. Urząd Marszałkowski w Szczecinie, Szczecin.
- Zaręba D., 2006. Ekoturystyka. Wydaw. Naukowe PWN, Warszawa, 60–76.

THE ANIMALS AS COMPONENT OF TOURISTIC PRODUCT IN ZACHODNIOPOMORSKIE PROVINCE

Abstract. The rural tourism in Zachodniopomorskie Province has the significant position on market of touristic services. Many objects have high standard confirmed with categorization accomplished by Polish Federation of Country Tourism „Hospitable Farms“. The rest on the country areas this is not only quarters and board but also more and more interesting touristic product. It is created in support about natural values and cultural Western Pomerania. The significant role has also the resources of farms testifying the touristic services. The aim of this paper was the valuation of role the animals in creating product of the rural tourism in Zachodniopomorskie Province.

Key words: animals, agri-tourism, rural tourism

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 2.11.2010

